

У 2006

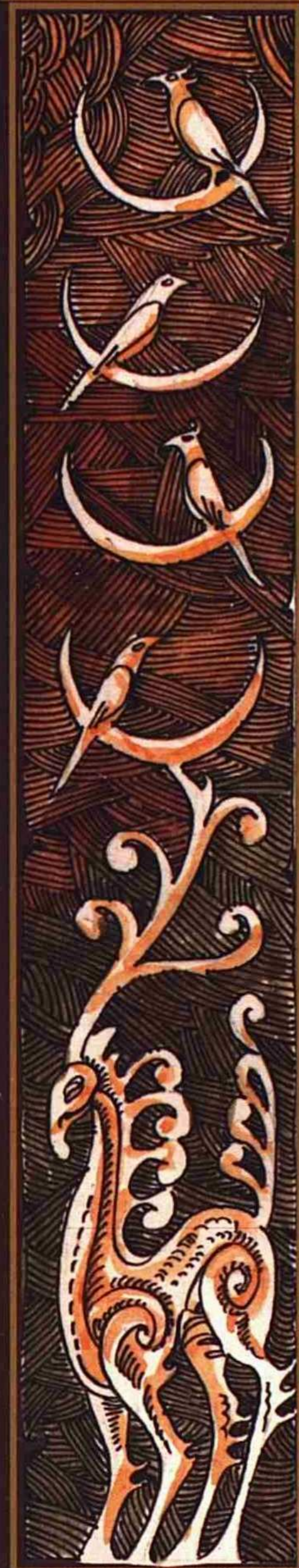
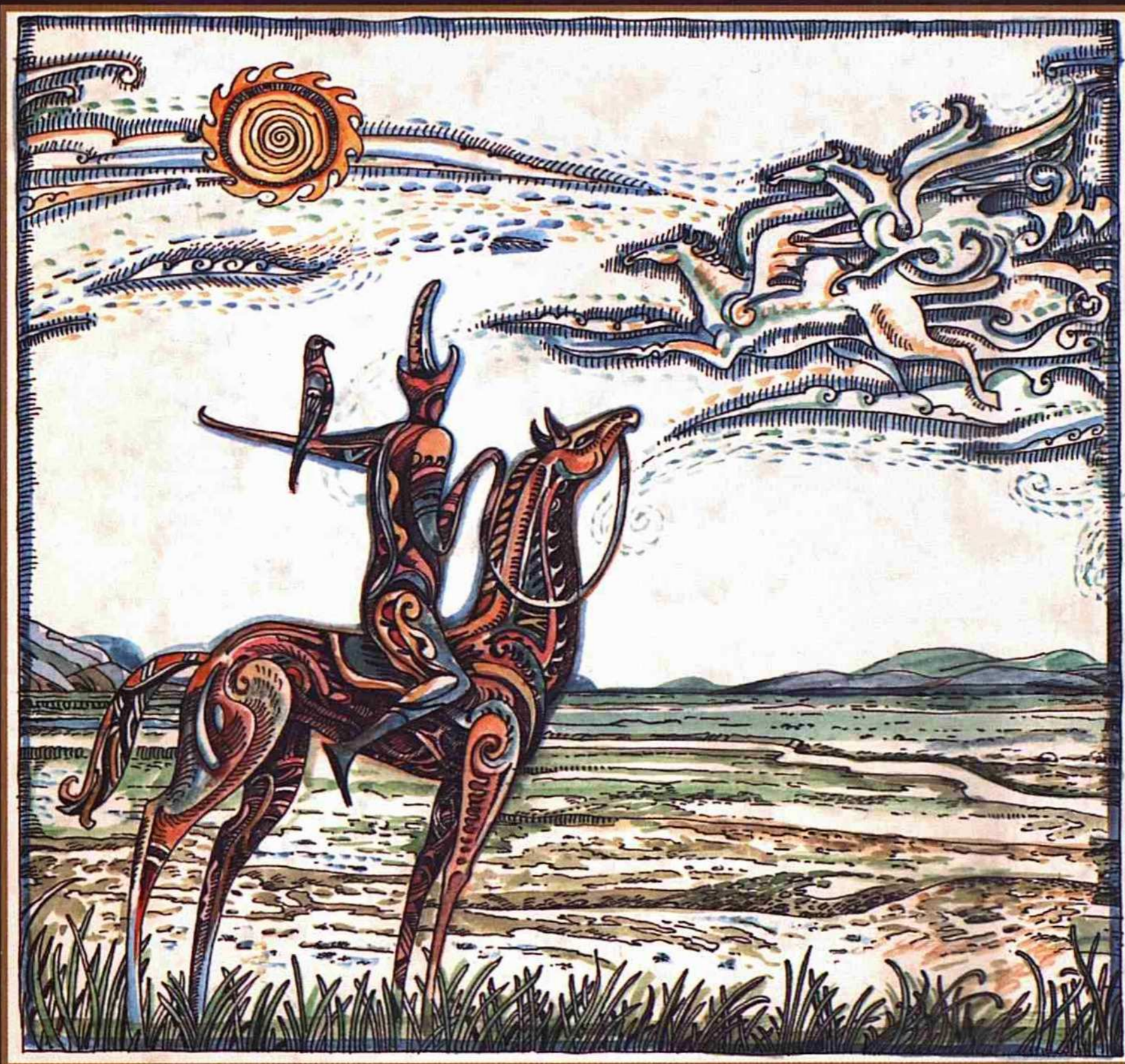
908к

О. ЖАНАЙДАРОВ

ҚАЗАҚСТАН БАЛАЛАР ЭНЦИКЛОПЕДИЯСЫ



ЕЖЕЛГІ ҚАЗАҚСТАН



МИФТЕРІ



Мазмұны

Миф шежіресі	3
Миф дегеніміз не.....	4
Ежелгі алтай аңыздары	6
Тәңірдің жаралуы туралы миф	8
Тәңір – ең жоғарғы Құдай	10
От-Ана	12
Тәңірдің ұлдары	14
Ғаламның әлемдерге бөлінуі.....	14
Жер-Су.....	15
Жолдардың Ақ және Қара құдайлары	16
Үлкен Тәңір мен Еркілік	16
Еркілік сайтанның, Манғышөре Алыптың және басқа жан иелерінің пайда болуы	18
Жан	19
Адам қалай жаратылды	21
Иттің хикаясы және Еркіліктің әйелді жаратуы	23
Еркіліктің «оп-қурай» жасап, адамдардың жандарын өзіне алғысы келгендігі жайында.....	29
Ер Тарғын-Нама есімді алғашқы адам, оның әйелі және жыланның қарғыс алуы.....	31
Тәңірдің Арун-Сюдун деп аталатын Алтын сарайдан қуылғанынан кейінгі адам.....	34
Өлімнің келуі	36
Еркіліктің он сегіз тозағы	36
Сиқырлы Жады-тас жайындағы миф.....	39
Қыздардың туған отбасынан ажырауы.....	41
Тяран-Мызықай мен Жалмауыз. Түрлі-түсті тастар мен ұсақ жәндіктердің пайда болуы	42
Тяран-Мызықайдың сәуегейлігі.....	43
Делбеген	44
Еркілік пен оның малайларының Көктен	

Жерге һәм Жерден Тозаққа құлауы	47
Еркіліктің жауыздығы	50
Қайсардың ерліктері	52
Ер-Сайынның ерліктері	56
Он сегіз тозақты азат ету	58
Әлемдік топан су қаптауы жайында.....	65
Тақуа Жайық хан. Әлемдік топан су қаптауы туралы миф.....	66
Шамандықтың пайда болуы	70
Тақуа Жайық-Нама және оның үлкен ұлы	70
Адамдарға от олжалаған Надулуша	71
Тілдердің сапырылысуы	74
Оқымысты һәм жасын иесі Тенгере Тедыгечи хақында	76
Шар-Жаалты Біріншінің патшалығы кезіндегі Тенгере-Тедыгечи	82
Шар-Жаалты Екінші патшалық құрған кездегі Тенгере-Тедыгечи	85
Тенгере-Тедыгечи Амын-Қыланнның патшалық құрған кезінде.....	89
Жекпе-жекте Мормо батырды жеңген белгісіз патша патшалық құрған кездегі Тенгере-Тедыгечи	91
Тіршіліктің соңын немесе ақыр заманды болжау.....	92
Тәңір дұғасы	95
Еркілікке жалбарыну	98
Ұмай Тәңірдің дұғасы.....	99
Үлкен Тәңірге жалбарыну.....	100
Ұмай Ана және Аю батыр.....	102
Скифтер мен сақтардың мифтері	108
Скифтердің мифологиялық шежіресі. Скиф патшасы Тарғытай және оның ұлдары.....	109
Скифтердің арғы бабасы Геракл туралы миф	110
Киммерий патшалары туралы мифтер	113

Скифтердің жеті құдайы және көшпелілердегі әлемнің үлгісі	114
Амазонкалар жайлы мифтер. Орта Азияның ежелгі халқы – сарматтардың қайдан шыққаны жайында.....	114
«Аң мәнері» туралы мифология	118
Тарандром туралы миф	120
Сфинкс	121
Грифтер. Грифондар	121
Гиппогриф	122
Химера	123
Айдаһар.....	124
Перитиялар	125
«Алтын адам» туралы миф	126
Тәңірге құрбандық шалу. «Алтын адам» кім	126
Кентаврлар жайлы миф	131
Ғұндардың діні мен мифологиясы.....	135
Ғұндар мемлекеті.....	136
Ғұндардың наным-сенімдері.....	137
Ғұн ханшайымдары және Көк Бөрі.....	139
Ғұндар тәңірқұты мен үйсін ханзадасы	141
Ежелгі түркілердің мифтері	142
«Ергенекөн» қиссасы және қаншық қасқыр ұрпақтары	143
Ашина әулетінің шығуы туралы аңыз.....	144
Оғыз қаған жайлы миф	149
Шыңғыс хан жайындағы мифтер	152
Тұлпар-пегас туралы миф	154
Темір адам жайлы миф	158
Қазақ мифологиясы мен сайтан-намасы.....	163
Жер мен көктің, судың жаратылуы	164
Ғаламдық жұмыртқа және адамның жаратылуы хақында	164

Жануарларды, құстарды және басқа	
жан иелерін жарату	167
Адам һәм оның ғұмыры	168
Жанның көшуі	172
Жаналғыш Өзірейіл	172
Дұмрұл батыр мен жаналғыш періште	174
Алдашы мен Бабай Түкті Шашты Өзиз	175
Жын, шайтанның пайда болуы	176
Аруақтар	177
Дәулер	178
Дәу, жолаушылар және жезтырнақ	179
Ызықтар.....	180
Жылан бұзған қала	180
Перілер – Көк періштелері	182
Көнаяқ – орман перісі.....	183
Су перісі – Күлдіргіш	183
Шимұрын	184
Албасты	184
Тейран	185
Жезтырнақ	186
Обыр	186
Мыстан кемпір немесе Жалмауыз кемпір	187
Момо – мама	187
Айна	188
Үй иесі	188
Кермездер.....	188
Ата-бабаларымыз неге Көк Тәңіріне табынған	190
Тәңіршілдік – жер бетіндегі ең ежелгі дін	193
Көне мифтерге негізделген қазақ ырымдары.....	195
Жұлдыздар мен шоқжұлдыздар жайлы мифтер	197
Жұлдызды аспан	198
Ай мен Күн	201
Ай неге жалаңаш қалған	203

Күн, Ай және Қораз	204
Жетіқарақшы мен Үркер жайында.....	205
Үркер	206
Күн нұры	208
Сүмбіле	208
Шолпан	209
Түнгі аспандағы жұлдыздар	209
Темірқазық	210
Үш арқар таразы шоқжұлдызы.....	210
Табиғат құбылыстары жайындағы мифтер	211
Кемпірқосақ	212
Жел Иесі	212
Ағаштар жайындағы мифтер	213
Қарағай мен сексеуіл.....	215
Тобылғы, Баялыш һәм Арша	216
Жұмақ алмасы	216
Әлем ағашы туралы миф	217
Қанатты аттар хақындағы нанымдар, әдет-ғұрыптар мен аңыздар	223
Құрбан аттары.....	224
Сиқырлы ақбоз аттар.....	227
Теңіз аттары.....	232
Саназардың теңіз аттары	233
Жылқышы мен айдаһар.....	235
Бес түлік малдың иелері туралы	239
Құстар жайындағы мифтер.....	241
Бабай Түкті Шашты Әзиз бен Ару аққу	243
Қалша батыр мен аққу.....	244